

Rammeverk for helse, miljø og sikkerhet (HMS) i Helse Midt-Norge

Forfatter	HMS-nettverket
Revisjonsfrist	01.04.2027
Revisjonsnr.	1.0
Godkjenner	Regionalt direktørmøte

Innhold

1. Introduksjon	2
1.1 Formål	2
1.2 Omfang og gyldighet	2
1.3 Forvaltning av rammeverk	2
2. Hovedprinsipper for Helse, miljø og sikkerhet	3
3. Ansvar og roller	4
3.1 Utfyllende om ledelsens ansvar	4
4. HMS-prosessen	5
5. Lokal tilpasning	5

1. Introduksjon

1.1 Formål

Helse Midt-Norges HMS rammeverk legger til rette for at systematisk HMS-arbeid ivaretar medarbeideres helse, miljø, sikkerhet og velferd gjennom helsefremmende, forebyggende og risikoreduserende tiltak. Dokumentet underbygger vårt samfunnsoppdrag og tilrettelegger for at systematisk HMS-arbeid blir en naturlig del av daglig drift, strategiske beslutninger og utviklingsprosesser.

1.2 Omfang og gyldighet

Rammeverket gjelder for hele foretaksgruppen, inkludert alle ansatte og studenter. HMS-arbeidet skal integreres i alle aktiviteter i virksomhetene og omfatter helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid knyttet til medarbeidernes helse, sikkerhet og trivsel. Ytre miljø omfattes ikke, da dette ivaretas av nasjonale føringer og spesifikke regelverk.

Rammeverket beskriver prinsipper, ansvar og prosesser som helseforetakene skal tilpasse og innarbeide gjennom lokale prosedyrer og rutiner. Det gjelder til en ny versjon blir godkjent.

1.3 Forvaltning av rammeverk

Helse Midt-Norge RHF eier og forvalter dokumentet, som publiseres i den regionale prosedyrebanken og kobles til foretakenes EQS. Revisjonsbehov vurderes minst årlig, men helseforetakene skal melde inn behov for endringer ved behov. Ved større endringer involveres helseforetakene tidlig i prosessen, mens mindre justeringer kommuniseres direkte.

1.4 Relevante dokumenter og krav

Dette dokumentet bygger på blant annet:

- Arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter
- Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Lov om helsepersonell
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Regionalt rammeverk for risikostyring i Helse Midt-Norge

2. Hovedprinsipper for Helse, miljø og sikkerhet

For å sikre et trygt og helsefremmende arbeidsmiljø, bygger HMS-arbeidet på følgende grunnleggende prinsipper:

- **Arbeidsmiljø som fundament:** Et godt arbeidsmiljø handler om hvordan arbeidet organiseres, planlegges og gjennomføres. Det omfatter psykososiale, organisatoriske, fysiske, kjemiske, biologiske og ergonomiske faktorer, og skal fremme trivsel, trygghet og samarbeid.
- **Lederansvar:** Ledere har ansvar for å integrere HMS-arbeid i daglig drift og strategisk styring, gjennomføre opplæring og tilrettelegging for medarbeidermedvirkning, samt oppfølge relevante tiltak og hendelser.
- **Medarbeiderinvolvering:** Medarbeidere har medvirkningsplikt og skal aktivt engasjere seg i HMS-arbeidet ved å rapportere hendelser, komme med innspill, følge etablerte rutiner og bidra til kontinuerlige forbedringer.
- **Systematisk integrasjon:** HMS skal inngå naturlig i daglig drift, beslutningsprosesser og utviklingsarbeid.
- **Kompetanse, forebygging og risikovurdering:** Alle medarbeidere skal ha tilstrekkelig opplæring, og risiko skal identifiseres og håndteres for å forebygge skader, belastninger og ulykker
- **Sikkerhet og trygghet for alle:** HMS-arbeidet skal bidra til sikkerhet og trygghet for både medarbeidere og pasienter. Et godt arbeidsmiljø for medarbeidere er grunnlaget for trygge helsetjenester.
- **Samsvar med regelverk:** HMS-arbeidet skal være i samsvar med gjeldende lover, forskrifter, retningslinjer og relevant forskning.

3. Ansvar og roller

Klare ansvars- og oppgavefordelinger bidrar til systematisk og effektivt HMS-arbeid:

Roller/enhet	Ansvar/Oppgaver
Administrerende direktør (AD) i Helse Midt-Norge	Har ansvaret for å definere strategiske mål og overordnede rammer for HMS-arbeidet i foretaksgruppen, inkludert å sørge for tilstrekkelig ressursbruk og oppfølging på øverste nivå.
Administrerende direktør (AD) i hvert HF	Har det overordnede ansvaret for å sørge et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i tråd med arbeidsmiljøloven (AML) § 2-1. Skal sørge for at systematisk HMS-arbeid er en del av ledelses- og styringssystemene og at nødvendige tiltak for å ivareta helse, miljø, sikkerhet og velferd settes i verk.
Ledere	Har ansvar for å gjennomføre systematisk HMS-arbeid i sin enhet, jf. AML § 2-3. Dette inkluderer å sørge for kartlegging, risikovurderinger, forebyggende tiltak, opplæring, oppfølging av hendelser og avvik, og å legge til rette for et helsefremmende arbeidsmiljø.
Medarbeidere	Har en medvirkningsplikt i HMS-arbeidet, jf. AML § 2-3. Dette innebærer å melde fra om ulykker, farer og avvik, følge fastsatte prosedyrer og bidra aktivt til et trygt og helsefremmende arbeidsmiljø.
Verneombud	Har ansvar for å ivareta arbeidstakernes interesser i spørsmål som angår arbeidsmiljøet, jf. AML § 6-2. Skal påse at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig, delta i risikovurderinger og arbeide for å forebygge helseskader og ulykker.
Tillitsvalgt	Representerer arbeidstakernes interesser i samsvar med gjeldende avtaler og lovverk. Bidrar til samarbeid, involvering og medvirkning i HMS-arbeidet, og skal støtte et godt arbeidsmiljø i samarbeid med ledelsen.
Bedriftshelsetjener (BHT)	Tilbyr faglig rådgivning og bistand innen systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. AML § 3-3. Bistår ved kartlegging og risikovurdering innenfor alle arbeidsmiljøfaktorene.
Arbeidsmiljøutvalget (AMU)	Skal tilrettelegge for samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakere i tråd med AML § 7-2. Gir råd om tiltak for å forbedre arbeidsmiljøet, følger opp HMS-arbeidet og behandler rapporter om arbeidsmiljøet.
Støttefunksjoner	Gir råd og veiledning innen HMS i henhold til foretakets styringssystemer og lovkrav. Selve ansvaret for gjennomføring av tiltak ligger hos linjeledelsen, som må sikre at tiltakene er i tråd med AML § 3-1 om systematisk HMS-arbeid.

3.1 Utfyllende om ledelsens ansvar

Virksomhetens øverste leder har ansvar for at HMS-arbeidet er en integrert del av styringen og driften. Dette innebærer å:

- Definere, tildele og kommunisere roller og ansvar for HMS på alle nivåer.
- Sørge for tilstrekkelige og kompetente ressurser til HMS-arbeidet.
- Integrere HMS med kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeidet.
- Følge opp HMS-indikatorer for å overvåke utvikling og sikre kontinuerlig forbedring.
- Rapportere status og utvikling i styringslinjen og i partssammensatte fora.

4. HMS-prosessen

HMS-arbeidet bygger på en kontinuerlig forbedringsprosess som bidrar til etterlevelse av lover, forskrifter og interne krav, samtidig som det styrker arbeidsmiljøet. Prosessen følger fire hovedsteg:

Kartlegge: Identifisere farer og arbeidsmiljøforhold (AML § 3-1), inkludert fysiske, kjemiske, biologiske, organisatoriske og psykososiale faktorer. Definere forbedringsområder i tråd med virksomhetens strategi.

Risikovurdere: Vurdere og prioritere tiltak basert på risikoens alvorlighetsgrad og sannsynlighet (AML § 3-1, internkontrollforskriften § 5).

Planlegge og iverksette: Gjennomføre tiltak for å redusere risiko (AML § 4-1), integrere dem i virksomheten, legge til rette for opplæring (AML § 3-2) og involvere medarbeidere (AML § 2-3).

Evaluerer: Følge opp og vurdere effekten av tiltak (AML § 3-1), analysere nøkkeltall som sykefravær og skader, samt dokumentere erfaringer for kontinuerlig forbedring.

5. Lokal tilpasning

Hvert foretak kan utvikle lokale prosedyrer og verktøy som er tilpasset deres behov. Regionale prosedyrer kan etableres der det er hensiktsmessig for å bidra til standardisering og spredning av beste praksis.